

Vlaams
Parlement

ingediend op **125** (2014-2015) – Nr. 2
14 januari 2015 (2014-2015)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin
uitgebracht door Katrien Schryvers en Freya Saeys

over de beleidsnota Welzijn, Volksgezondheid
en Gezin 2014-2019

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen.

Vaste leden:

de dames Caroline Croo, Danielle Godderis-T'Jonck, Lies Jans, de heren Lorin Parys, Peter Persyn, mevrouw Tine van der Vloet;
de dames Griet Coppé, Cindy Franssen, Vera Jans, Katrien Schryvers;
de dames Freya Saeys, Martine Taelman;
mevrouw Freya Van den Bossche, de heer Bart Van Malderen;
mevrouw Elke Van den Brandt.

Plaatsvervangers:

de heer Björn Anseeuw, de dames Vera Celis, Cathy Coudyser, de heer Koen Daniëls,
de dames Ingeborg De Meulemeester, Manuela Van Werde;
mevrouw Sonja Claes, de heer Dirk de Kort, de dames Kathleen Helsen, Tinne Rombouts;
de heer Jo De Ro, mevrouw Emmily Talpe;
de heren Jan Bertels, Renaat Landuyt;
mevrouw Elisabeth Meuleman.

Toegevoegde leden:

de heer Stefaan Sintobin.

Documenten in het dossier:

125 (2014-2015)–Nr. 1: Beleidsnota

INHOUD

Algemene beschouwingen.....	4
1. Preventie en eerstelijns hulp.....	4
2. Zorg op maat	5
3. Vlaams gezinsbeleid	6
4. Welzijn en Justitie	7
5. Kwaliteit van zorg en sociaal ondernemerschap	8
6. Samenwerken.....	8
Gebruikte afkortingen	10
Bijlage: zie dossierpagina op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin hield op dinsdag 6 januari 2015 een gedachtewisseling over de reflectienota van de Strategische Adviesraad voor het Vlaamse Welzijns-, Gezondheids- en Gezinsbeleid over de beleidsnota. Aan de gedachtewisseling namen prof. dr. Jan De Maeseneer, voorzitter, mevrouw Ilse Weeghmans, eerste ondervoorzitter, en mevrouw Hilde Deneyer, tweede ondervoorzitter, deel.

De reflectienota is terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit verslag op www.vlaamsparlement.be.

Algemene beschouwingen

De heer *Jan De Maeseneer*, voorzitter van de Strategische Adviesraad voor het Vlaamse Welzijns-, Gezondheids- en Gezinsbeleid, stelt dat de raad van oordeel is dat de beleidsnota een sterk document is. De raad ondersteunt de continuïteit met de keuze voor preventie en een laagdrempelige eerste lijn.

De operationalisering ontbreekt. De raad wijst erop dat de armslag om maatregelen te nemen om budgettaire redenen beperkt is. Dat heeft een aantal consequenties bij de implementatie.

De raad sluit zich volledig aan bij de omgevingsanalyse. De diversiteit neemt voortdurend toe en wordt alsmaar complexer. De raad heeft bedenkingen bij het gehanteerde begrip superdiversiteit. Diversiteit is een terecht aangehaalde uitdaging. Het is evenwel niet altijd duidelijk hoe de diversiteit in de te nemen beleidsmaatregelen zal worden verdisconteerd.

De interactie met het federale beleid is belangrijk, zeker voor de nieuwe bevoegdheden na de zesde staatshervorming. De raad kijkt uit naar de operationalisering en becijfering van een aantal maatregelen.

Het begrip responsabilisering wordt vaak gehanteerd. Het zal belangrijk zijn uit te tekenen wie waarvoor geresponsabiliseerd wordt.

1. Preventie en eerstelijns hulp

Vlaanderen was in België een pionier op het gebied van gezondheidsdoelstellingen. De raad is van mening dat er ook bredere gezondheidsdoelstellingen mogen komen zoals voor de toegankelijkheid. De raad wil dat Vlaanderen zich aansluit bij het federale voorstel om het terugdringen van de verschillen in de verwachte gezonde levensjaren als gezondheidsdoelstelling te formuleren.

De beleidsnota wijst terecht op Health in all Policies. De beleidsnota geeft ook aan dat het op te richten Instituut voor de Toekomst als een forum voor een facettenbeleid kan functioneren. Een dergelijk instituut moet worden gezien als het institutionele niveau waar het doorschuiven van middelen tussen de beleidsniveaus wordt geregeld. Wat zullen de contouren zijn van dit instituut om Health in all Policies te realiseren?

De raad ondersteunt de keuze voor de jongste kinderen zonder de aandacht te laten verslappen voor bijvoorbeeld ouders met opgroeiende kinderen.

Bij de laagdrempelige eerstelijns is er tevredenheid over de aandacht voor vrijwilligerswerk en mantelzorg. Het is niet duidelijk of de mantelzorger wordt ingekanteld in het basisondersteuningsbudget. De beleidsnota vermeldt hierover: "De Vlaamse zorgverzekering valideert de inzet van de mantelzorger met een maandelijkse financiële ondersteuning. Met de invoering van het basisondersteuningsbudget kun-

nen vormen van informele zorg en ondersteuning vergoed worden en (een deel van) het handicapspecifiek persoonsvolgend budget kan ingezet worden om mantelzorgers te vergoeden.”. Deze passage van de beleidsnota is niet duidelijk.

Bij de brede toegankelijkheid van de minst ingrijpende zorg waardeert de raad het dat de regierol van de lokale besturen wordt erkend. Het zal belangrijk zijn de lokale besturen vertrouwd te maken met bijvoorbeeld het domein Gezondheidszorg.

Er is belangstelling voor de samenlevingsopbouw die volgens de beleidsnota wordt geherpositioneerd en geherprofileerd. De minister verduidelijkte in zijn toelichting bij de beleidsnota (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 125/1) al dat dit niet in een besparingscontext zal gebeuren.

Het is belangrijk de eerstelijns psychologische functies verder te ontwikkelen. Er moet worden gewacht op de eventuele federale terugbetaling van de psychotherapie en hoe dat past in de eerstelijns psychologische functie en met de centra voor geestelijke gezondheidszorg. Dat vraagt zorgvuldig overleg en planning.

Bij de onlinehulpverlening leeft de bezorgdheid dat de digitale kloof ook een sociale kloof is. Er wordt gewaarschuwd voor een mattheuseffect. Problemen op het vlak van de geestelijke gezondheid vallen immers vaak voor onder maatschappelijk kwetsbaren.

2. Zorg op maat

De raad pleit ervoor om wetenschappelijk te onderzoeken wat de effectiviteit en efficiëntie is van het uitbouwen van een Vlaamse sociale bescherming in vergelijking met een aanpak gebaseerd op bijvoorbeeld bijdragen via de fiscaliteit. Er moet een duidelijke keuze worden gemaakt over de rol van de zorgkassen. Daar moet de noodzakelijke opvolging en analyse aan worden verbonden.

Eenduidige inschaling in de welzijns- en gezondheidssector is een te volgen pad. Het moet een transparanter proces worden. Eén instrument zal evenwel nooit de volledige complexiteit van zorgsituaties kunnen vatten. Bij doelgeoriënteerde zorg zal er in overleg moeten worden getreden met de persoon met zorgbehoeften om te kijken wat het beste antwoord op de concrete noden is.

De raad heeft over het overlegmodel een uitgebreid document verspreid op 23 oktober 2014. Het overlegmodel over de Vlaamse sociale bescherming wordt volgens de beleidsnota in het raadgevend comité van de nieuwe IVA Vlaamse Sociale Bescherming ingekanteld. Dit is niet in overeenstemming met het advies van de raad. Raadgevende comités moeten op uitvoerend niveau adviseren. Strategisch advies over de Vlaamse sociale bescherming komt de strategische adviesraad toe. Het overleg over de Vlaamse sociale bescherming moet plaatsvinden in het nieuwe overlegorgaan dat de Vlaamse Regering wenst uit te bouwen.

De raad kan zich vinden in de voorstellen over de multidisciplinaire teams voor personen met een handicap. Een goede diagnostiek is daarbij essentieel. Er is bijzondere aandacht voor de bijstand aan personen met een handicap bij het inzetten van een persoonsvolgend budget. Er zullen bijstandsorganisaties worden vergund. Het is belangrijk dat deze bijstand goed wordt opgevolgd en geëvalueerd aan de hand van de principes van maatschappelijk verantwoorde zorg (*Parl.St.* VI.Parl. 2010-11, nr. 1246/1).

Bij de stroomlijning van het aanbod en de netwerking is de aandacht voor geïntegreerde zorgorganisatie op de verschillende domeinen essentieel. De keuzevrijheid is belangrijk. Het hele concept moet verder worden geoperationaliseerd en gecon-

cretiseerd. De netwerken die rond de patiënt worden georganiseerd, moeten op de nodige capaciteit kunnen rekenen.

Het is nodig het regionaal overleg te stroomlijnen binnen de verschillende netwerken en overlegstructuren waarbij ook de rol van de zelfstandige zorgverstrekkers in de eerste lijn erkend moet worden. De raad is het idee van een nieuwe conferentie over de eerste lijn zeer genegen, en is bereid aan de voorbereiding een bijdrage te leveren.

Het budget van de ouderenzorg dat overkomt, is belangrijk. Tegen 2018 moeten de noodzakelijke structuren om een kwaliteitsvolle invulling te geven, aanwezig zijn.

In de raad is herhaaldelijk bezorgdheid over de VIPA-middelen geuit.

De raad wil zeker aandacht voor de centra voor geestelijke gezondheidszorg omdat dit een belangrijke hefboom in het gezondheidsbeleid is.

Bij de zorgberoepen is er een aantal aandachtspunten. Het is belangrijk om tot het kerntakendebat te komen. Er is in de gezondheidszorg een probleem van overkwalificatie. Professionals in de gezondheidszorg zijn 20 tot 30 percent van hun tijd bezig met zaken waarvoor ze overgekwalificeerd zijn. Het kerntakendebat moet worden aangegaan met de nodige subsidiariteit en zorgsubstitutie.

Het is belangrijk dat de federale overheid KB 78 herzielt. De raad vraagt hier de mogelijkheid te bepleiten om een asymmetrische regelgeving tot stand te laten komen. Er kunnen dan specifiek Vlaamse accenten worden gelegd. Het is een belangrijk instrument voor het creëren van nieuwe functies in de welzijns- en gezondheidszorg. Alle actoren moeten bij het overleg over KB 78 worden betrokken.

Het is positief dat het werk van de zorgambassadeur wordt voortgezet. De in- en uitstroom van zorgberoepen moeten op Vlaams niveau goed worden gevolgd. Een Vlaamse planningscommissie zou hier op zijn plaats zijn. Er moet blijvend worden ingezet op maatschappelijk verantwoord ondernemerschap en op het aantrekkelijk maken van zorgberoepen. Er moet worden onderzocht in welke mate de Impulseo-middelen interprofessionele samenwerking kunnen bevorderen.

Het federale regeerakkoord besteedt aandacht aan de omkadering van stages en opleiding van gezondheidsberoepen. De raad wenst dit te ondersteunen. Vlaanderen dient hier een rol te spelen. Hetzelfde geldt voor de subquota waar Vlaanderen een toekomstgerichte planning voor alle zorgberoepen moet realiseren. Er moet worden gekeken naar instrumenten zoals het toelatingsexamen.

3. Vlaams gezinsbeleid

Mevrouw *Ilse Weeghmans*, eerste ondervoorzitter, meldt dat de raad tevreden is met een afzonderlijke strategische doelstelling over het Vlaamse gezinsbeleid. Het is nog fragmentarisch. Er blijft nood aan een integraal en horizontaal gezinsbeleid dat een antwoord biedt op vragen en behoeften van gezinnen.

De raad ervaart de Huizen van het Kind als positief, zeker als er samenwerking is tussen de actoren die actief zijn in de preventieve gezinsondersteuning. Meer geïntegreerd werken leidt tot meer integrale zorg en ondersteuning. De uitrol van de Huizen van het Kind en de contouren rond de preventieve gezins- en opvoedingsondersteuning ontbreken in de beleidsnota. Gelet op de vele actoren rijst ook de vraag wie de regierol opneemt in deze samenwerking. De Huizen van het Kind wekken de indruk dat ze vooral voor jonge kinderen bedoeld zijn. De vraag leeft echter om ook voor adolescenten te werken. De raad vraagt om aandacht te hebben voor die beeldvorming.

De beleidsnota stelt ook dat er samengewerkt wordt met verschillende actoren in de laagdrempelige ondersteuning zoals onder meer gezinszorg en de Lokale Loketten Kinderopvang. De raad wil dat aanvullen met CLB's, kinder- en huisartsen enzovoort. Ook voor de geestelijke gezondheidszorg is het belangrijk samenwerkingen met de Huizen van het Kind op te zetten.

De beleidsnota wil terecht een link leggen tussen de Huizen van het Kind en de rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp. Preventie, hulpverlening en Justitie verbinden is aan te moedigen op voorwaarde dat het geëvalueerd en bijgestuurd wordt. De vraag rijst of de Huizen van het Kind gebiedsdekkend zijn en overal een gelijke toegang bieden.

De beleidsnota bevat veel goede voornemens voor de kinderopvang: uitbreiding van het aanbod, flexibele opvang van de centra inclusieve kinderopvang, een nieuw decreet voor de buitenschoolse opvang en een kader voor de opvang van zieke kinderen. In 2015 wordt een proefproject gestart om onthaalouders een werknemersstatuut aan te bieden. Voor de raad is het eveneens belangrijk de nadruk te leggen op een beter kwaliteitsbeleid en een inhoudelijke versterking van de kinderopvangsector. De raad steunt de plannen om het decreet van 20 april 2012 houdende de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters te implementeren. Er moet echter een evaluatie en bijsturing worden gepland. Het perspectief van de gebruiker moet aan bod komen. Kwetsbare gezinnen moeten een beroep kunnen doen op toegankelijke kinderopvang.

De Vlaamse Regering kiest voor de kinderbijslag voor een universeel systeem. Voor de raad is kinderbijslag een tegemoetkoming voor een deel van de meerkosten van kinderen. De raad dringt aan op het uitvoeren van een armoedetoets en vraagt rekening te houden met de uitkomst ervan bij het opstellen van een nieuw systeem. Het is positief dat een nieuwe werkgroep wordt opgericht voor voorstellen over kinderbijslag en bijsturing van het systeem. De raad vraagt de armoederisico's in rekening te brengen bij de verdere bestudering van de kinderbijslag.

Inzetten op sensibilisering en dialoog over het gezinsbeleid is van belang. Dit gebeurt met een nieuw op te richten platform met vertegenwoordigers van alle betrokken beleidsdomeinen en stakeholders. De vraag rijst hoe dat platform zal werken, wie er deel van zal uitmaken en welke taken het zal vervullen en welke doelstellingen het zal nastreven.

De ondersteuning van geadopteerden is belangrijk maar er moet ook aandacht voor steun aan de adoptieouders zijn.

4. Welzijn en Justitie

De overheveling van de justitiehuisen versterkt de raakvlakken tussen Justitie en Welzijn. De raad vraagt de subsidiestromen door te lichten en een inhoudelijke en subsidie-technische evaluatie door te voeren. Er komt een nieuw decretaal kader voor de justitiehuisen. De raad vraagt het nieuwe decretale kader te toetsen aan de criteria van integrale en maatschappelijke verantwoorde zorg. De raad vindt het goed dat het als voorbereiding op het nieuwe decreet tot afstemming komt tussen justitiehuisen, politiediensten en justitiële actoren. De raad zou dat willen verbreden tot justitiecliënten, en hulp- en dienstverlening.

De justitiehuisen worden gezien als een schakel tussen Justitie, Welzijn en Zorg. De raad wil daaraan Onderwijs en Vorming, Huisvesting, Werk en Cultuur toevoegen.

De raad is tevreden dat er werk wordt gemaakt van een decreet over jeugd(sanctie)-recht. De raad steunt ook de doelstelling om gerichte welzijnsaccenten te leggen op het groeiende raakvlak tussen hulpverlening en Justitie. (Familiale) bemiddeling

ling moet een plaats krijgen in de gerechtelijke en niet-gerechtelijke context. De bevoegdheidsoverdracht biedt een unieke kans om de juridische eerstelijns hulpverlening te optimaliseren. De vraag rijst of het federale budget voldoende zal zijn.

5. Kwaliteit van zorg en sociaal ondernemerschap

Mevrouw *Hilde Deneyer*, tweede ondervoorzitter, stelt dat de raad de realisatie van het decreet van 25 april 2014 betreffende de organisatie van het netwerk voor de gegevensdeling tussen de actoren in de zorg positief vindt. Er is wel bezorgdheid over de betrokkenheid van de stakeholders bij de uitvoering. De raad wil het inzagerecht vervangen door een inzage- en schrijfrecht. Bij de uitvoering van het decreet is er nood aan ondersteuning van zorgverstrekkers, voorzieningen en gebruikers. Er zal in correcte informatie moeten worden geïnvesteerd.

De raad kan alleen maar positief zijn over de vereenvoudiging van de erkennings- en financieringskaders.

Bij de infrastructuur rijst de vraag wat de nieuwe financieringstechnieken zijn en wat de toekomst is van de infrastructuursubsidiëring van investeringen in de betrokken sectoren. Er zijn heel wat vragen over de VIPA-dossiers. Er is nood aan duidelijkheid voor de initiatiefnemers die al een VIPA-dossier hebben aangemaakt.

Het Kwaliteitsdecreet van 17 oktober 2003 moet afstappen van een top-down benadering. Kwaliteitsindicatoren zijn goed om te streven naar kwaliteitsvolle zorg, maar inzetten op kwaliteit betekent meer investeren, ook door de overheid, en responsabilisering van de gebruikers. Het Vlaams Instituut voor Kwaliteit en Zorg moet worden opengebroken voor andere zorgactoren. De raad verstrekte onlangs een advies over het toezicht door derden in de kinderopvang. Er werd ook een advies verleend over het kader om de kwaliteit te bewaken.

In het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest moet er rekening worden gehouden met de meertaligheid van gebruikers en verstrekkers. Er moet rekening worden gehouden met de grootstedelijke context en de diversiteit.

Transparantie op toezichtresultaten stimuleren is goed maar onvoldoende.

De raad is positief over het continueren van Flanders' Care. De belangrijkste doelstelling ervan is het stimuleren van innovatie in de zorg. De laatste jaren is bij het samenbrengen van zorgactoren en ondernemers gebleken dat zij niet dezelfde taal spreken. Beide groepen moeten worden gefaciliteerd. Flanders' Care kan daarin een rol spelen. Er moet meer aandacht zijn voor de nieuwe overgedragen bevoegdheden en voor de mogelijke verdere uitrol van proefprojecten.

6. Samenwerken

De raad steunt de ambitie om het beleid met draagvlak en in partnerschap uit te werken. Belangrijke aandachtspunten voor de uitbouw van een gedragen visie over zorg in de verschillende bestuurslagen zijn Wonen, armoede, diversiteit, Werk en Onderwijs enzovoort. De raad brengt op korte termijn een advies uit over het samenwerken met verschillende bestuurslagen.

De raad betreurt de afwachtende houding in de beleidsnota over het Europese beleid, maar steunt de keuze om het beleid te onderbouwen met wetenschappelijk onderzoek.

De raad apprecieert dat het middenveld een duidelijke rol krijgt in het beleidsproces. De belangrijkste doelstelling bij de nieuwe bevoegdheden is het continueren van het beleid. De nieuwe stakeholders moeten wel van in het begin betrokken

worden bij het overleg. De raad bracht recent een advies uit over een nieuw participatief overlegmodel. De raad heeft als taak om strategische keuzes en visie te ontwikkelen en ze te bewaken in de regelgeving. In de nieuwe overlegstructuur is het belangrijk dat de representatieve vertegenwoordiging van gebruikers, zorgverstrekkers, voorzieningen en hun personeel, zorgverzekeraars, interprofessionele sociale partners en Vlaamse overheid vertegenwoordigd zijn. In het overleg moeten die actoren aanwezig zijn die gevat worden door de materie waarover overlegd wordt. Zo kunnen ze de engagementen respecteren. Elke deelnemer mag slechts één rol vervullen. De raadgevende comités hebben een operationele verantwoordelijkheid.

Bart VAN MALDEREN,
voorzitter

Katrien SCHRYVERS
Freya SAEYS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
IVA	intern verzelfstandigd agentschap
KB	koninklijk besluit
VIPA	Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden